NORSKE STATSBANERS

Folke=
Bok=
Samlin=
=ger

Denne bok tilhører:
FREDRIKSTADS
STABSBIBLIOTHEK

NB Hana
Depotbiblioteket

NAT

UTGATT FRA
FREDRIKSSTADS STADSBIBLIOTHEK

VILHELM KRAG.

NAT

DIGTE I PROSA

NB Rana
Depotbiblioteket

BERGEN
JOHN GRIEGS FORLAG
1892

W.P.

K856n

K856na

MAINÆTTER.

4804

Første nat.

Kun er løvets luft, lys er maiens nat, varm er dens ånde, som stryger mit hår og kysser min kind. Dystert er der i havernes dyb og over de øde veie.

Kun springvandet risler og plasker i ensomheden.

Hvereneste nat hører jeg det; evindelig og altid. Når al dagens lyd er tysnet, begynder dets dråbers uendelige sang. Ikke er sangen den samme: snart stiger det høit og langt og falder så tungt som lødigt sølv, — snart hvisler det væk og hvisker det ind

mellem spirende løv og pippende græs og nattens skjælvende stilhed.

Når jeg så sidder alene her på bænken og hører det evindelige lydrisl og ånder i længtende luft og ser udover trærnes vemodigt hvælvede kupler, da kommer det over mig det tause tungsind, som ikke har ord og ei melodi og ikke har tankes rythme.

Da ønsker jeg, at jeg var det spirende blad på birken, der ånder duft ud i maiblød luft, da ønsker jeg, at jeg var en faldende dråbe, der klang og sank og drukned i nattens fred.

Eller jeg ønsker at kunne lægge mit hoved tungt tilhvile i dit skjød.

At lukke øinene og mens så du la din hånd på min pande, føle, hvordan blodet, som slår derinde i evig uro, slumred langsomt bort, stilned i sød fred og slukned, — mens springvandets risl lød fjernere og fjernere, til min sjæl

vuggedes hen på luftningens hviskende vove, svandt som et suk i nattens drømmende nyn . . .

. . . Nu begynder det alt at lysne; — så er altså denne nat forbi — denne forunderlige nat!

Langt borte gol en hane, og så er igjen alt stille, —

— og jeg er atter alene, nu, da hele verden ligger lummer af længsel, nu da hele verden er elskov og knop og fylde.

. . . Å gud, å gud, hvor jeg dog er fattig, og hvor det dog er forfærdeligt at være fattig i en nat som denne!

. . . .

Jeg vilde ha git dig et perlebånd, du! Et perlebånd af store rubiner. Og jeg vilde ha slynget det om dit blonde hår i mange, mange vindinger. —

Men de rubiner skulde være smeltede i djævelens digel og rensede over helvedes luer,

og kostelige skulde de være, de kolde stene, så kostelige, at en eneste kun skulde kunne kjøbes for en udødelig menneskesjæl . . .

Nei. Jeg vil ikke tænke på det. Jeg vil ikke tænke på noget tungt, men jeg vil høre på musiken, vil jeg; — nu begynder den at spille derborte, — en vals er det, vor egen jublende vals, du! Den når kun dæmpet herhid, blandet med summen af stemmer og sommervindens sus i løvet.

Og der skinner sol på mit ansigt, og jeg ser bare det brede lys og runde kvindeskuldre, som langsomt vugger forbi, og så kommer musiken tyst derbortefra — over det fine græs, rislende gjennem mailøvets spæde grønt.

Da vokser den op, da stiger den frem, marmorhvid, solbeskinnet, — hallen; høi og båret af slanke søiler, blank og bred og bonet som havet ved vår.

Men intet ser jeg derinde uden en kvinde,

jeg ikke kjender, en høi kvinde med slør for sit ansigt og nedover skuldre og ryg.

Silke, grøn som skummende sjø, spænder sig stramt omkring slanktrunde lemmer, slår om brystet i en høi bølge og strømmer så sagte ind imod bæltets sølv. Om hendes fødder stiger det snart i blanke vover, sænker sig så atter i dybtgrønne folder; — men længst nede slår det hele sammen i en brænding af brusende kniplingeskum.

Men om halsen står de store rubiner, rødt som knivstik i den fine hud.

Da hviner violiner, da skingrer der horn, og som en sværm af kvidrende fugle flyver tonerne fra væg til væg, fra gulv til tagets høieste tinde.

Og straks hvirvler der en dans over hallens gulv: kneisende, høibrystede kvinder og sterke, bredbringede mænd, og musiken stiger i et jublende crescendo — stramme strenge

og krumme buer —, det er glæden de spiller — afsindig vild.

Da kommer dernede en mand, et stolt hoved høiere end alle de andre; jeg kjender ham ikke, men alle viger ærbødigt tilside for ham.

Og han går opimod hende og knæler for hende, og hun løfter sine nøgne arme og drager det sølvvirkede slør fra sit ansigt . . .

Dig!

Dig — er det, i brudeslør, med brudekrans, og du bøier dig ned mod ham — du! —

Jeg skriger dit navn, men ingen lyd presser sig frem mellem mine sammenbidte læber, og du kysser ham, og du tar ham i din favn, læner dig ind til ham og smiler i lykke, og du går sammen med ham nedover mellem den unge jublende skjønhed . . . ind i lyset, i vårens sang, i maidagens sol . . .

Forbi mig går du, ser mig ikke, går, bort

fra mig . . . Og lyset viger med dig, følger dig, til jeg står alene i mørket og ser solskinnet svinde langt borte mellem hvide søiler . . .

Å gud!

. . . .

Hys, der pipped en fugl mellem birkens løv; nu synger den med en lang, levende trille.

Det var bare en ond drøm det hele; en af nattens mange.

Men nu står snart solen op, og da må ingen drømme mere; da vågner verden, da stiger livets sterke sang fra lyse sletter, fra fossende vand, fra luften, som står og dirrer i solens skin.

Men mangen gang, når jeg vågede en slig nat igjennem og så mørket tyst og tungt stå over min seng, når jeg badet i sved så den grå dag komme puslende indad vinduerne; — når da maimorgenen steg med sin glade, ynkløse sol, med himmel blank som en skjøges

øie og luft vellystlummer og svanger på attrå og hed ånde —

Gud, hvor jeg da har hadet!

Og så har jeg mødt dig, og jeg har seet et lykkeligt smil om din mund; men når du traf mig, da døde smilet, og jeg mødte dine store, medynksfulde øine. Just derfor, fordi du er så god, fordi jeg aldrig kan hade dig, derfor er det, jeg græder.

Men nu er natten forbi, og det er lyst over havernes løv og over de øde veie.

Det skal du dog vide, at inat sank der stål i mit bryst, og blodet risled frem i fine strenge.

Hvorfor smiler du så tungt, og hvorfor spiller du så sårt på blodets strenge?

Nei, ingen salmer vil jeg ha; jeg vil begraves i en gylden kiste, og blodige luer skal slå mod himlen og vride sig som en afsindigs hænder.

Men ingen prest og ingen salmer!
Nei, spil en vals,
en strålende vals,
og vi vil danse sammen for sidste gang, livets jublende vals, mens solen rinder. —

Anden nat.

Der ligger lumre skyer over hele himmelen, og det fine mairegn drysser lunkent over kastanjernes blomster. Duften driver lavt og dovent over spirende jord og ynglende muld, og ind gjennem det åbne vindu svømmer den syrlige parfym fra birk og hæg.

En blir ør og træt og tung i hovedet af al den sterke duft, — jeg lægger mig tilbage i sofaen og ser døsigt ud i det mørke værelse. — Udenfor hvisker det fine regndrys mellem løvet; — og så er der ingenting mere i hele den vide verden.

FREDRIKSSTADS STADSBIBLIOTHEK

På bordet står der et glas med absinth, grågrøn som natten, dulmende som nattens ånde, bedøvende som den søvn, der aldrig vil komme.

Et svagt lysskjær fra vinduet lægger et sløvt skin i glasset, og som det står der, det ensomme lyspunkt med den tunge, store nat bag, ser det ud som et ondt, grønligtlysende øie på mørkets kvælende mare.

Jeg ligger og ser og ser, til jeg tilsidst neppe tør ånde, det er som det vil suge mig til sig, det stirrende øie der, som aldrig glipper, som bare ser langt og dødt på mig.

Tilsidst holder jeg det ikke ud længer; jeg reiser mig hurtigt, snapper glasset, tømmer det raskt og lægger mig atter tilbage og blir liggende ganske stille.

Hvor mørkt her blev. Hvor stort mørket blev. Det var et liv, som slukned. Et øie,

som brast. Et lys, som gik ud. — Hvorfor ringer klokkerne nu midt på natten? . . .

Lys, lys! Det kvæler mig alt det sorte. — Hvad var det? Hvem var det, som nævnte mit navn?

Nei, vær nu rolig; hør hvor regnet hvisker i løvet udenfor. Og nu blir det snart morgen, og da blir det så blændende alt, og da vil jeg tænde min lygte og gå ud på torvet for at finde en lykkelig.

Hvorfor sidder dere så stille og ser på mig med slige alvorlige øine? Er dere kanske rædde for at være med mig inat, når jeg skal ud i ørkenen — ud i den brændende ørken, hvor sciroccoen flyver igjennem luften som en hvid flamme.

Ha, ha, du ser bekymret på mig og ryster dit brave hoved, Absalon du hædersmand; — ja forresten, hvorledes skulde du kunne forstå det?

Eller har du kanske nogensinde skuet udover den solglødede ørken herinde, har du kjendt natmørkets vampyrmund suge dine pulse tomme?

Har du?

Men se, jeg vil føre dig langt ind i østerland; for inat, — i denne nat stirrer min sjæl udover den gule flods hellige vande, og den skjælver i solens brand og lytter til luftens lyd, og den ser, hvordan heden ligger sittrende som i feber henover vandene.

De glatte flodbølger glider døsigt ind i soldamp og røde skyers røg, og alting er så angstfuldt tyst.

Bredden er sandig, skrånende op til hvidnende marker, den bugter sig som i kvide med guldflimrende rygge og krumme arme strukne langt ud i floden; — indtil øverst oppe hedens dunst og damp kaster sig over

al jord og alt liv og brænder bort hver form og hver farve.

I floden står de høie siv, og i tættrængt stimmel vader de længer og længer ud, indtil de yderste dukker sig helt under for at søge svalning i det hede vand.

Og udover flod og land, over mark og vei, over verdens vide rund ligger solbranden stinkende og kvælende, og jorden gisper og pines, visner og rådner.

Indtil de røde skyer nede ved himmelranden stiger hurtigt og lydløst høit op på himmelen, — bagenfor glimter det blåligt og flimrer det gult: — det er, som var der vokset rød, vablet hud over himmelens hvælv, og som der banked dødssygt blod i dens store pulse. —

Så med ét springer et rasende lyn bortover hele himmelhvælvingen, og et langt buldrende tordenbrag ruller henover de flade marker.

Da krymper jorden sig sammen i åndeløs rædsel, og stilheden synker som en mare over flodens vand.

. . . Da glider en langstrakt, sort båd ind på den blyblanke flade, sivet krummer sig ned langs dens sider og svaier trægt op igjen bag dens agterstevn; så blir de stående krumme og dorske med hængende aks i heden.

Hurtig piler båden frem, åreslagene høres kort i stilheden.

Indtil et dumpt tordendrøn ruller lavt henover de mørke marker, og lynet slynges glødende ned i det hede vand.

Bort — langt — ruller skraldet og svinder histude.

Da høres pludselig en vild latter, og en forvildet skingrende stemme synger af fuld hals:

Jeg går, jeg går mig til bryllupsdans,
hei hop, hei hop, hei hille!

Jeg er Rhadamantys med silkesvans,
hei hop, hei hop, hei hille!

Man kan ikke se manden; han ligger på bunden af båden, kun nu og da blir nogle sprikende tær, en nøgen fod, stramtsnøret af seige reb synlig ovenover bådens ræling, idet den slår takten til den afsindige sang.

Og mørket hviler tungt henover vandene, de giftigblå skyer har vokset over al himmelens tag; — kun længst nede i vest spyr en strime flammende gult lange ildstråler udover markerne og brænder nedover flodvandet i brede, luende flager.

Og skrald følger på skrald, og sivene bøier sig i bøn, og vandfladen krymper sig i sorte striber.

Men et øieblik, da skraldene tysner, og jorden ligger hen og venter på det næste, lyder atter skingret udover vandene, vrængende ad himlen og uveiret:

De brægende skalmeier,
de uldne får, he, he!

Da ryster rorskarlen sin gule skaldepande, og pidsken svinger hid og did, og sveden perler frem på den fede, porede hud. Og årene sænkes sløvt i floden, løftes ikke mere, men ligger i det blygrå vand og pløier op en lys strime på hver side af båden.

Rorskarlen falder på sit ansigt og mumler vilde bønner, og lynet slår og torden ruller og ild regner over jorden og flammer stiger fra vandet, og luer flimrer i luften . . . .

Verden brænder!

Al jordens udstrakte befæstning er i luer, men syng, syng, syng hånende sange hei hop, hei hop, hei hille! . . . . . .

. . . . . .

Hvem er det, som sidder derborte og ser på mig? Hvem er det, som er herinde i værelset? Væk med dig, jeg holder ikke ud

at se dit grønne, døde øie . . . Men det er jo ikke der; det er derbag, nogen sidder og ser på mig . . . . Der! —

Å, er det dig! Herregud er det dig, husked du alligevel på mig!

Og så at du kom så ganske stille ind og satte dig derborte og så på mig med dine deilige øine.

Dine deilige øine.

Som nattens hav er de, du; — som nattens hav derude, hvor der er tusen mil tillands, hvor der er tusen mil tilbunds, og hvor der er tusen mil op til de tindrende stjerner.

Dine deilige øine!

Jeg vil ligge og blunde og kjende dig se på mig, og så skal jeg fortælle dig om den therosen, jeg fik af dig hin aften.

Bleg og blond som dit hår er therosens blade. Dens ånde er kun en drøm om duft,

men dog beruser den min sjæl med høstens farvefine længsler.

Endnu er den knop, og kronbladene slynger sig tæt sammen, og ingen ved, at dybt derinde sidder solalven og nynner vemodige drømme.

Men nu inat, mens løvet dufter efter regn, mens himlen er bleg og luften lun, nu hører jeg solalvens sang.

Ord er brede og toner tunge, og ingen menneskemund kan ånde, hvad alven nynner.

Verden skal ei fornemme dem; det er kun mainattens blege skjær og mine lyseste længsler, som vugger sig på de vage rythmer.

Men hvad solalven synger, det er din hvide sjæls nyn; og derfor er jeg så glad over, at du gav mig rosen, mens den var knop.

Aldrig, aldrig skal din rose springe ud, og ingen skal kysse min solalvs mund. Men mangen bleg mainat vil jeg sidde som nu, og

når så min sjæl skjælver i andagt, da vil jeg atter høre solalvens sang, og da vil mine lyseste længsler vugge sig på sangens rythmer og kysse din sjæl den hvide . . .

Jeg ved også om nogle andre roser, som hang døde på armene af et sort marmorkors; men det var store tunge blodsdråber, og jeg hørte de enkle, korte dryp i natten.

Fattig stod den gule halm og dækked over tuen derunder; men vinden tuded sørgmodig og ånded så kold over den gamle kirkegård.

Foran det sorte marmorkors stod Absalon og lo.

Men da blev der liv på de fattige tuer, da blev der ånde i natteluften; intet kunde man se og intet høre; man fornam kun sjælene, der levede allevegne. — Og der lød en røst gjennem natten henover de lave tuer:

„Tag dine sko af; thi det sted, du står

på, er helligt! Ser du ikke, at roserne er blod; ved du ikke, at marmoret er helligt?“

Slig er det røsten taler, og så glider det bort altsammen. Dødens matte ro flyder gjennem mine årer, al dagens sorg og al nattens kvide dæmpes bort og lulles ind i vage sanges lyse slør, og der kommer en solstråle og drysser tusen tindrende perler over birkens blade.

Og det blir tindrende lyst derude, og det blir tindrende lyst herinde, og jeg lukker mine øine, og jeg føler atter dine hvile på mig, — dine deilige, deilige øine . . .!

Tredie nat.

Jeg går på dækket rastløst frem og tilbage. Aftenen falder på; en sur, kold regn siver henover sjøen og lægger sig som et gråt spindelvæv over min frakke.

Jeg har havt en tid fuld af modgang, en tid, der har gjort det af med mange års illusioner. Og mens jeg opholdt mig derude i det fremmede land, kom efterretningen om, at hun var farlig syg, og at jeg straks måtte komme.

Jeg har gået hele dagen omkring i den store by så besynderlig sløv, uden egentlig at forstå nogenting; — men som jeg nu går

på dækket ved aften og nogle lange dønninger kommer dragende indover fra havet, som ligger sort og truende derude, da kommer den kvælende angst, og det står for mig så vist og ubønhørligt afgjort, at nu er hun ikke mere — nu er hun ikke mere.

Jeg læner mig til rælingen og det er, som jeg tilsidst synker sammen, og der kommer over mig en mat lede, en sløv, smertelig hjælpeløshed.

Vinden tar til, fyger henover havet, der toppes hvidt og brummer vredt og kaster sig mod skibets baug i tunge sjøer.

Det lider mod nat. Himlen er sort, og havet er sort; — alt omkring mig synker ind i det store sorte, og gjennem mørket flyver den hylende storm.

Henne på fordækket står nogle heste bundne. Sjøgangen gjør dem urolige — de snøfter og spænder i dækket, og engang da

et salt sjøsprøit skyller henover deres rygge, steilèr de høit og udstøder nogle lange gurglende skrig.

Når jeg på min vandring frem og tilbage over det gyngende dæk kommer forud, hører jeg undertiden et barns klynken, og jeg skimter utydelig en sort bylt liggende længst forud. Det er en kone som ligger med et spædbarn i læ af en kasse. Nys, da jeg gik forbi hende, så jeg, hvor hun var bleg og syg, og hvorledes hun halvt sansesløs trykkede sit frysende barn op til sig.

Så kommer der en matros henover dækket med en tændt lanterne, hvis skin flakker uroligt henover for hvert skridt. Han klattrer op på rælingen, surrer lanternen fast i kassen og skynder sig atter ned i kahytten.

Endnu en stund står jeg og ser ud i mørket, og gjennem sjøens brusen hører jeg de evindelige lyd: maskinens tunge stempelslag,

hestehovenes stampen mod dæksplankerne og barnets sagte klynkende gråd. Så går jeg langsomt ned i kahytten. En liden svag lampe gynger under taget, og rundt om på sofaerne skimtes blege ansigter som lyse pletter i dunkelheden.

Jeg sætter mig ved bordet under lampen og støtter hovedet i mine hænder.

Og den kommer atter over mig, denne angstfulde vished, om at hun nu er død, og jeg sidder længe ubevægelig og kjender en sort tomhed æde om sig inde i brystet.

Da er det nogen, som uden videre skubber mig væk; — jeg ser op: det er en opvarter, som ganske rolig dækker på bordet. — Jeg væmmes ved madstanken og lister mig op på dækket. — Jeg famler mig hen til røgelugaren; der er ikke tændt lys, men jeg sætter mig derind alligevel. Herinde er mørket endnu dybere end udenfor og ensomheden større.

Men pludselig synes jeg, som jeg blir så fremmed for altsammen, det er som jeg står udenfor det hele og ser mig selv famlende om etsteds langt borte, og jeg ler høit. Og jeg hører min egen latter, hvor den klinger fremmed, og jeg bliver helt bange for at være alene.

Så trykker jeg mig opi en krog og blir siddende slig længe uden at røre mig. Udenfor hviner stormen i taugene, og nu og da, når skibet krænger sterkt i sjøerne, kommer der et kort klemt fra skibsklokken.

. . . Men der er såmange lyd inde i stormen, nei, ikke her, men langt derinde, . . . stundom er det som der kommer en tonesus fra et stort orkester . . . Eller er det kanske vinden, som rusker i trærne? Men alle blomster er jo faldne, der hænger bare en stor, ensom klokke og slænger hid og did på den yderste gren. Og så er det en liden hvid

hund, som kommer springende bortover græsplænerne og følger mig lige i hælene.

Jeg vil jage den fra mig, men den vil ikke gå, står bare taus og ser på mig med store menneskeøine, og jeg vil springe fra den, men stadig er den lige efter mig . . . Så er det inde i en kirke, der smutter den lille hvide hund ind og ud mellem de mørke bænkerader, og der sidder bare en gammel kone i hele kirken, men oppe ved alteret knæler en ung kvinde . . . Og du kommer hen til mig så ganske nær, og du ser mig lige ind i øinene og lægger din hånd på min skulder, og du smiler varmt og lyst og siger ganske høit: „Skal vi så danse vor vals?“ . . .

. . . Jeg er med ét lys vågen igjen, men den glade stemme klinger endnu i mit øre, og jeg synes at føle, at der er noget som lever omkring mig.

Jeg springer op og skriger ud i mørket:

„Hvem er det?“ Og atter føler jeg det leve og ånde omkring mig, og jeg styrter ud på dækket. — Og der slår om mig et hyl som af alle helvedes ånder — det er latter og det er skrig — og høit over skibets baug slår lange lysende sprøit, som derpå feies lig en rasende styrtregn henover dækket.

Rundtomkring skibssiderne står hele havet i kog med skum og skavl, og så langt jeg kan se ind i mørket, er det bare de vældige bølger, som kommer væltende imod os fra alle kanter som mørke sjøuhyrer, og vort lille skib arbeider sig skjælvende og prustende afsted imod dem; og det er som seilede vi ind i det store sorte intet.

Jeg har atter måttet ty ned i den kvalme kahyt. Ved bordet sidder opvarteren og to jydske hesteprangere og spiser tilaftens. De er alle i glimrende humør, og ler hjertelig af hverandres historier.

Jeg trækker frakken af og kaster mig fuldt påklædt i en køie. Jeg ligger med øret trykket tæt ind mod væggen, som snart begraves dybt i vandmasserne, snart løftes høit op, så sjøen risler ned på alle kanter.

Men nu og da kommer en vældig bølge og slår som med en kjæmpes knytnæve mod baugen, så hele skroget skjælver, og brådsjøen vælter sig i fos over dækket. Så blir det ganske roligt en stund, jeg ligger og lytter og lytter. Jeg kan ikke høre maskinen arbeide, men endelig kommer de fjerne lyd, og jeg ånder ud, som om jeg havde lyttet efter en døendes sidste pulsslag.

I køien ved siden af mig ligger en liden mand, ganske krum af sjøsyge. Han har lukket øinene og er ganske gråbleg i ansigtet, og hvergang skibet duver ned ad en endeløs bølge, ynker han høit.

Men midt på gulvet står hesteprangeren

med hvid nathue på hovedet. Han ler med sin store mund og viser de sterke tænder, — så sparker han sine støvler af sig og synger med tordnende, altoverdøvende bas:

„Bøljen, ja bøljen den ruller imod land —
la' den rolle, la' den rolle si'er jeg."

Så lægger han sig også, lampen slukkes, og lidt efter lidt blir det roligt i kahytten. — Jeg ligger og stirrer ud i mørket; og tilsidst forekommer det mig at være så underligt gult; — for mine øine former der sig så mange sære ting: store planter med tykke blade og opsvulmede frugter; men alt er i en uafbrudt strøm, det driver stadig videre og videre over mig, og stadig kommer der nye planter forbi. Men indimellem kommer nu og da flydende noget forunderligt blegt; i førstningen er det utydeligt og langt borte, men det kommer nærmere og nærmere, og

tilsidst ser jeg, at det er druknede mennesker med åbne munde og stive øine, som stirrer på mig.

Kvælende langsomt strømmer det lunkne havvand over mig, og alle mine lemmer blir tunge som bly, og jeg synker dybt, dybt ned . . .

. . . .

Hvorlænge jeg ligger slig, ved jeg ikke; men langt ud på natten vækkes jeg af et fortvivlet skrig.

Jeg farer op sikker på, at det nu er forbi. Men i mørket høres en stemme, halvkvalt af rædsel, hvæse: „Få hunden ud siger jeg, den sorte hunden, som står foran køien. Få den ud, siger jeg!“

Jeg sidder overende i køien: her er en hund herinde, jeg synes, jeg ser dens skygge glide henimod mig, og jeg tror at føle dens hede ånde opi mit ansigt. Som en rasende slår jeg omkring mig med armene, men i

samme øieblik tændes en fyrstik i den anden ende af kahytten, og jeg hører den ene hestepranger spørge, hvad djævelen det er.

I det spæde lys ser jeg en hvid skikkelse vælte sig på gulvet, med krumme arme og strittende fingre. Fyrstikken går ud, en ny tændes, og den stakkels mand blir lagt op i køien igjen. — Imidlertid er de blevne lysvågne inde i damekahytten, jeg hører gråd og hulken derindefra — en hvinende stemme gjentar i det uendelige: „Vi går under, vi går under.“ Og midt opi al tummelen begynder så en gammel kone at bede fadervor med høi, lydelig stemme.

Endelig blir de dog alle berolligede, og en stund efter er atter lampen slukket, og kun stormen og sjøen høres.

Og da kommer atter det lunkne havvand strømmende imod mig, først piblende dråbe for dråbe, men stadig voksende, indtil det til-

slut blir en svær, grå masse, der puffer sig frem lige mod mig og lægger sig over mig som en ækkel, blød manæt med slimede, leddeløse fangarme. Og det fører mig ned på dunkle dybder, hvor alt svulmer, tykt og gråt . . .

. . . .

Det er næste nat. Det svundne døgn ligger bag mig som et tungt mareridt. — Men nu er vi snart hjemme.

Hjemme!

I den dødsstille nat glider dampskibet næsten lydløst frem gjennem det dybe vand. Det risler og silrer foran baugen, der jeg står og stirrer ind i dunkelheden. Nu og da glider en bølge af varm duft forbi mig fra det slumrende land, som ligger bredt og disigt i sommernatten.

Jeg sætter mig på bænken længst forud, og den evindelige lyd fra vandet dysser mig

ind i en svag dvale, og tilsidst lukker mine øine sig i fredelig slummer.

Og jeg har en deilig drøm: Det er en blå sommerhimmel, hvælvet høit over blomsterhvide trær. De står i tungt, skinnende skred nedimod jorden, men inde bag trærnes skygge, hvor solskinnet kun trænger gjennem det tætvirkede blomstertæppe som en svagtrød gløden, der sidder du i slank, lyseblå kjole. Så tankefuld sidder du med bøiet hoved og hænderne foldede i skjødet. — Det er ganske dunkelt herinde i den dybe allé, men ved det mindste vindstød går der som et hvirvlende sneveir henover græsset, og der er to blade, der flagrer nedigjennem solluften som to legende sommerfugle, og de blir hængende og gynge i halsens dun, der kruser sig i solen som gyldent spindelvæv.

. . . .

Jeg vågner ved at dampskibet støder mod

bryggen. I halvsøvne ser jeg mig omkring, og jeg føler mig atter hjemme igjen: — den forfærdelige reise er over, og rundt om mig aner jeg en af disse vidunderlige sommernætter med tusmørke og duft. — Men idet jeg reiser mig, slår atter angsten kold og svidende ned i min overtrætte hjerne, mine øine blir så vågne og så åbne; — jeg skynder mig fra borde og går hurtigt opad gaden.

Den ligger ganske mennesketom hen mellem de høie, mørke huse, og ekkoet af mine skridt lyder kort og skarpt. Hurtigere og hurtigere går jeg opover, jeg brænder over hele legemet, og i sløv fortvivlelse begynder jeg at bede til gud:

Du må hjælpe mig nu herregud. Hører du, gudfader i himlene! Du må jo se, at jeg ikke kan holde dette ud længere. Du må ikke ta den fattiges eneste lam. Såsandt du er deroppe, så må du ikke gjøre det. Hører

du, gudfader, himmelens og jordens skaber, du må ikke, du må ikke . . .

Nei hys, jeg bare ber dig, jeg ber dig af din store nåde, jeg råber til dig af dybsens nød. Herre gud, herre gud! . . .

Men angsten stiger, og jeg begynder at springe opover gaderne. Jeg kjender gråden tyk i halsen, og knytter hænderne, så neglerne skjærer ind i huden. Snart står jeg ved alléens begyndelse; jeg stanser forpustet ved det nederste træ og læner mig opimod dets stamme. — Springvandet pladsker så tungt og lydt, og med hovedet støttet mod den hårde bark græder jeg ud.

Så tar jeg mig atter sammen, går skridt for skridt opigjennem alléen og stanser ved havegrinden.

Hele huset er sort og lukket, det er mørkt i hendes værelse; men hjørnevinduet står

åbent; morgenrøden skinner svagt i de to øverste ruder.

Havegrinden skriger på sine hængsler, da jeg åbner den; så forsigtig lister jeg mig opad gangen — ganske stiv af spænding. — Porten står åben; jeg går ind i den bælmørke gang og famler mig hen til trappen.

Jeg får fat i gelænderet, og skridt for skridt sniger jeg mig opad trinene. Så står jeg for entredøren. Min hånd tar skjælvende i låsen. Døren er stængt. Og jeg tør ikke ringe for ikke at vække hende; jeg må vente til imorgen; men hvordan i guds navn skal jeg holde ud at vente til imorgen!

Jeg lægger mig på knæ og trykker øret mod nøglehullet, med mine hede hænder trykket mod det kolde, ruflede glas.

Ingen lyd. Bare det dybe, dybe mørke. Og halvt sansesløs støtter jeg hovedet mod håndgrebet og ånder ud . . .

. . . Det er en liden, sød, vammel lugt, som kribler i næsen, — jeg spærrer næseborene vidt op, så blodet tilsidst hamrer i hjernen, og mine hænder krammer krampagtig opover glasset. —

Jeg raver op, sjangler udover trappene udaf porten, ud, ud!

Men som en stor bølge kommer hele den varme sommernats duftfylde væltende over mig — duft af syrener, hæg og kastanjer, kvælende, væmmelig sødladen lugt.

Den forfølger mig — liglugten, — hele verden lugter lig inat! —

Som en afsindig styrter jeg frem gjennem alléens mørke, nu og da dasker en tung blomstergren mod mit ansigt, men jeg slår omkring mig, hugger mig vei med armene, så der falder et helt blomsterdrys over mine klæder.

Udover veien løber jeg, uden at turde

FREDRIKSSTADS STADSBIBLIOTHEK

ånde, med hænderne for ansigtet; men det er som duften trænger sig ind overalt, jeg kjender den gjennem alle legemets porer. — Udifra veien går det, udover engene, til jeg omsider synker udmattet om i det våde græs, gnurer mit hoved ned i væden og borer mine hænder dybt i den kolde jord . . .

. . . .

Fjerde nat.

Og der er intet liv i luften og ingen lyd, intet kryb mellem mosen, ingen blomst, intet blad — intet, intet, uden mit ensomme, bankende hjerte.

Faret vild over flyen . . .

Gået og gået time på time uden vardes mærke, uden livs spor; — bare sprød, død mose og sorte skarpe sten.

Og nu breder natten lange skygger over den grå vidde, og den kvælende stilhed sniger sig som et stort spøgelse over al jordens rund.

Jeg hører mit åndedrag og jeg hører, hvor blodet slår; men så er der intet liv mere, så langt mit øie kan se.

Jeg stanser og stirrer udover den dystre flade, og pludselig gribes jeg af en uendelig lede og synker ned i mosen.

Hvor jeg er forfærdelig træt! Jeg lukker øinene og ønsker, at jeg kunde få sove ind her på den endeløse vidde.

Der kommer en enkelt tanke, så en ond, så en lys; der kommer en høi tone klingende forbi; — hvor skal den hen ikveld så sent og så alene?

Atter fjerner den sig og blir borte; men fra den anden side kommer rappe, dumpe lyd: — det er fødder, som kommer springende herhid, det er en mand, som løber over vidden.

De kommer opifra floden og mørket, de rappe fodslag; nu og da klinger det skarpt

som stål mod sten; men altid er det den dumpe lyd, som vokser og vokser og blir til tunge drøn i al denne taushed, den stiger mod himmelen, den fylder hele rummet og knuger mig sammen. Nu skimter jeg ham i tusmørket; — jeg ser, hvor han er dødsens bleg, jeg ser den sammenklemte mund, jeg ser øinene: nu kan han ikke mere, og se der bag ham, — bag ham kommer den blege rytter paa den sorte hest.

Nu er han ganske nær, jeg vil reise mig, men kan ikke, — der snubled han, se han falder, og den blege rytter styrter sig over ham og borer sin magre hånd i hans nakke.

Jeg springer fortumlet op.

Hvad var dette for noget?

Det er jo ingen mand, som kommer løbende over vidden og ingen rytter . . . . . men hvad kunde det så være?

Jeg sidder og skotter stjålent omkring,

nu og da farer der en febergysning ned over ryggen, og jeg kjender det skjælve i ansigtets hud. Så ler jeg angst og siger halvhøit til mig selv: „Nei, det var naturligvis ingenting; det var bare trætheden, eller kanske blodet, som bankede i øret“.

Jeg sidder og river i mosen; — jeg tør ikke lægge mig ned igjen, — jeg vil være vågen og se på, hvor vakkert alting er inat: langt ude står en hel mur af høie snefjelde, og over det høieste står der en stjerne. Hvor den blinker sterkt; det er som et levende øie, det er som den vilde si mig noget; men jeg kan ikke forstå det, for den er så langt, langt borte den stjerne, som blinker så høit over viddens mørke flade . . .

Å herregud, jeg holder det ikke ud længer.

. . . .

Jeg ligger atter med hovedet boret ned i mosen, og det er, som jeg synker og synker,

men jeg er så træt, at jeg ikke længer kan gjøre modstand.

Så kommer den høie tone klingende tilbage, og nu synes jeg tydelig, jeg kan se den også: den ligner en rød, rund granat; — men tilsidst svinder den inde i mørket.

Men så hører jeg en sum som af mange stemmer, fjernt og utydeligt som fra en fjern festsal.

Jeg skjelner ikke noget enkelt ord; det summer snart nærmere, snart fjernere i et dumpt tonemulm; så med ét kommer det ganske nær — en kort hånsk latter, en høi skinger stemme: „Det er livets svulmen, vi trænger, — den sterke glæde, den sterke sorg, de sterke arme, de sunde sind.“

Så fjerner det sig atter og tilsidst svinder det hele.

Men da stiger d i n stemme i stilheden,

langsom, sørgmodigt gjentagende: „De sterke arme, de sunde sind!“

Da flygter jeg udover øde veie, og jeg vanker ensom fra livets latter, for min glæde er ikke Eders glæde, og min sorg er ikke Eders sorg.

Min glæde er som en duftløs blomst, og inat fødes den, ja i denne nat fødes den, hvor alle veie mødes ved verdens yderste ende.

Den spirer af min længsel, den vokser i min drøm, og ved midnattens tide åbner den sit blodige bæger under maiens blåblege himmel.

Så flygter jeg udover øde veie, så vanker jeg ensom fra livets latter ved midnatstide, og jeg går imod verdens yderste ende, hvor alle veie mødes.

Ved veikanten sidder en gammel mand med hånd under hage.

Og jeg spør den gamle mand: „Hvorfra

kommer du?“ Og han svarer så ganske sagte: „Fra verdens ende, hvor alle veie mødes.“

Og jeg spør ham atter: „Hvor skal du hen så sent på nat?“

Og han hæver det trætte hoved, og han åbner de sluknede øine, og han svarer: „Hjem.“

Så sænker han atter det trætte hoved, og jeg går ud i den dystre nat, ud over den sorte vidde. Men i en kreds står de høie snefjelde derude, så sælsomt blålys-blege som en dødningehær på vagt, og ovenover hvælver sig den store himmel, så sort og så dyb som et dommedagshav.

Og inderst i det uendeligste mørke er gud, og han har været død i mange tusen år, og der er ingen gud, ingen, ingen . . . Det er bare natten og tomheden og dødningerne derude og den ensomme vidde og min ensomme sjæl. —

Og det er en dyb stemme, som siger:

„Dette er livet.“ Og jeg står ved randen af en bundløs afgrund, og opifra mørket kommer stemmen dyb i natten: „Dette er livets ensomhed.“

Og jeg stanser stiv og stum af rædsel.

. . . .

Da tændes et lys histude.

Snelt som et stik, et lyn, et skrig.

Og jeg åbner mine øine vidt, og jeg strækker mine arme ud, og jeg går skridt for skridt fremover. — Det svulmer inde i brystet, det strømmer så sterkt det hede blod: min lykkes blomst, min lykkes blomst! Og med ét kaster jeg mig fremad i jublende løb, som flygtede jeg fra rædselen og natten.

Snart ser jeg den: høit paa den svaiende stængel skjælver en valmues røde blomst; — men så er det ikke længer nogen blomst: det er blod der brænder, det er blod, der dryper i luende dråber og springer i stykker

mod jorden i funklende gnister. De lyser rundtomkring med et rødligt skjær, og ved dette ser jeg en død, skinnende hvid kvinde.

Stor og skjøn ligger hun der strakt på båre, og rundt hende går i en lang række viddens små grå mænd og synger en sælsom sang.

Jeg lister mig frem og får se hendes ansigt.

Det er dig.

Og der falder en tung vemodighed over mig, og jeg går langsomt hen til dig og knæler ved din side, mens de små grå mænd synger langsomt og dæmpet. — Og jeg lægger mit hoved i dit skjød og græder.

. . . .

Men da stryger to hænder nedad mine kinder, isnende som blankt stål, og jeg skriger og vågner skjælvende af kulde.

. . . .

Jeg ser mig rundt omkring:

Faret vild over flyen!

Den breder sig vidt udover i tusmørket, trøstesløs som et liv, der ikke kan leves, og den skråner nedad mod den sorte elv.

Den er vist dyb, den elven, og isnende kold og truende taus. Jeg kan ikke høre dens brusen hidop; nej den bruser vist slet-ikke, den bare flyder sort og snygg afsted, uden lyd, uden kluk.

Trøstesløs som et liv, der ikke kan leves, breder flyen sig nedover mod elven, og her er jeg ensom, ensom i den vide verden; — og der vandrer ingen mand, og der synger ingen fugl, og der ringer ingen blomstrende klokke over den store vidde.

. . . Død, mat stilhed.

Og jeg springer op i unævnelig angst, trykker hænderne mod tindingerne og skriger langt udover den tusmørke flade. —

Men klangen når kun kort og knapt ud i det uendelige rum; den dør som i en uhyre grav, stænget af snefjeldene derude, lukket af nathimlen deroppe — den dybe forfærdelige.

Og jeg ligger nede i denne øde grav, og jeg hører kun mit eget hjertes rappe slag, og jeg støtter panden i min hånd, og jeg vugger frem, og jeg vugger tilbage, og min ensomme sjæl blir bedrøvet indtil døden.

HØSTNÆTTER.

I.

Hvor her er uendelig trist!

For her er ingen sol idag — det er bare så gråt og vådt altsammen. Så sidder der en gal kone i sideværelset, — en fed, styg én med blanke, sluknede øine og mimrende underlæbe, — og hun har siddet og pint mig i hele eftermiddag med en drævende syngensalmer.

Og vinden uler så langt over moen, en dør slår op og igjen, op og igjen, regnen pidsker mod ruderne, og det er så trøstesløst altsammen, altsammen!

Jeg sidder ved vinduet, syg og ensom, og

jeg trykker ansigtet mod det kolde glas og stirrer ud i høsten . . .:

Fattig kom jeg fra moders liv, og fattig vender jeg tilbage; ti alle de øine, jeg elskede, er brustne, og de læber, jeg holdt af, er hvide og tause.

Men længselen lever — den uendelige længsel, den lever ved nat og ved dag, den lever med mig og den dør med mig, længselen efter hende, den evige, hvis blik er sjælens hvile, og hvis tale er dødens fred.

Hun skal ha et navn, der skal klinge varmt og deiligt; men jeg kan intet finde og så kalder jeg hende Suleîma.

Suleîma, Suleîma . . .

Å herregud, nu begynder salmesangen derinde igjen! Den gjør mig gal, den piner mig om dagen og gir mig onde drømme om natten.

Inat drømte jeg igjen noget uhyggeligt. —

Der var stor fest etsteds inde i en skinnende, høi sal. Udenfor var der rygende storm og uhygge, men inde var der lyst og varmt og dans og latter og sang og alt!

Så ringer det pludselig heftigt på den tunge portklokke. Og det blir med engang blikstille i salen. Alle lys synker, det blir tusmørkt; men udenfor hyler stormen vildere end før, og da jeg ser mig omkring, er jeg alene.

Jeg hører det skrabe i gangen udenfor salen, så går døren lydløst op, og en liden bleg kvinde kommer ind; — jeg gjenkjender min mor, som døde forlængst. Hun vinker i taushed på mig, og mekanisk går jeg ud. Og jeg ser noget sort tulle bortover gulvet, noget sort forunderligt noget — med ansigt og klør.

Og det ser op på mig, og jeg vågner i rislende rædsel.

Men som jeg sidder her ikveld alene i hele verden, kommer der over mig en sælsom angst, en rædsel for dette liv, som jeg ikke formår at bære . . .

Og så hører jeg kun vinden, som hyler over moen og døren, som slår op og i, op og i, og så sangen — den pinende salmesang:

Dagen viger og gaar bort,
Luften bliver tyk og sort,
Solen alt har dalet plat,
Det gaar ad den mørke Nat.

Tiden sagte lister sig,
Glasset rinder hastelig,
Døden os i Hælen gaar
Evigheden forestaar.

Fire Fjæle er den Pragt,
Hvorudi jeg bliver lagt,
Med et Lagen og lidt mer,
Eier ikke saa en Fjær.

Alle verdslig' Ting forgaar,
Jeg til Herlighed opstaar,
Naar Gud ved Basunens Lyd
Kalder mig til evig Fryd.

II.

Viwie er 11 år og kan synge „Da barnet sov ind," og hun har mørke øine og rødblondt hår. Hendes fader lensmanden er et fæ med stort skjæg og brede støvler, et fæ, som har kaldt sin søde lille pige Majsa — tænk Majsa!

Men Viwie er snil hun, og derfor vil jeg kalde hende Viwie. Og Viwie er dum hun, for hvis hun var klog, vilde hun ikke være snil, ei hellere være glad i mig og sidde på mit fang og høre eventyr.

Siger du nei Viwie? — Er du ikke dum kanske? Eller skjønner du dig noget på det kategoriske imperativ eller den absolute prædestination?

Nei, skål du lille søde dompap! Du skal få vin og druer og eventyr, du; og du skal synge for mig, og så går hele verden om udenfor og grubliserer over lykkens love.

. . . Eller skal vi ro ud på fjorden, Viwie, derude, hvor vandet er blåt og stille, og hvor der ingen lyd er, hvor vi to dumme er alene, ganske alene, i denne forbandede logiske verden; og skal vi så falde på knæ og bede til havet, at det vil ta os begge . . . Synke, du Viwie, i blå fløiel, synke nøgne i sort, kold silke . . . ah! — Lad mig lægge mit hoved i dit fang, Viwie; og sid så ganske stille og stryg mig over håret, men langsomt, langsomt . . .

Og vil du så ikke læse fadervor for mig; det må vist være så vakkert at høre på! —

Og bed så for en af de unyttige urter, for et klinteblad i vorherres rige hvedeager,

for en af de tiloversblevne gjenstande i gudfaders store tombola . . .

. . . Langsomt, Viwie, stryg langsomt . . .

III.

Jeg brænder to lamper og mange lys på mit lille værelse nu, — jeg synes ikke, jeg kan få det lyst nok.

Jeg gik ud i eftermiddag, langt bortover strandbredden. Og det var så stille: sol i luften, sol over hav, og sol over alle de brune marker.

Men så lidt efter lidt skyede det over, og alt blev så dystert og tyst.

Da jeg gik hjemover, kom der farende et heftigt vindstød, så pludseligt, så underlig uhyggeligt i al den blege stilhed.

Og nu er det begyndt at blæse; tagrenden

klaprer ustanselig frem og tilbage, og det bruser så besynderlig dybt og langt i det store træ udenfor huset.

Derfor tænder jeg to lamper og mange lys i mit lille rum. Og jeg ordner op herinde, lægger i ovnen, strør røgelse på pladen og sætter stolene frem for mine gjæster — som i gamle dage.

Og jeg tar hendes breve frem, og læser dem omhyggelig; — men de er alle så gamle, og idet jeg ser op, betages jeg af en sær uhygge ved alle de tomme stole og alle de brændende lys.

Så sætter jeg igjen stolene tilside og slukker alle lys, og jeg lægger mig på sofaen for at hvile. Men en melodi, som har forfulgt mig i mange dage, en klage, som følger mig overalt, nynner omkring mig — omigjen ustanselig de samme ord:

Und die Herzen, die vergessen,
und die Augen schlafen ein.

Og det blir sent på nat, og jeg sidder alene her, mens stormen tar til derude.

IV.

Der ligger måneskin udover hele fjorden. I vage lys og stille skygger. Intet bølgeklynk mod stranden; — bare sagte, sagte hvisken.

Min lyse båd ligger indunder strandens skygge, jeg støder den langsomt fra land og ror udover.

Morild i det mørke vand, bløde åredyp, bræmmed af silkehvide rande. Lidt rislen foran baugen, der den skjærer det natblanke hav, glidende lydløst ud ifra fjeldets skygge ind i månenattens skimmer.

Vidt og bredt, listende og stilfærdigt smyger månelyset om. På den anden side af

fjorden det tunge, alvorlige land; — to gule lys stirrer udover sjøen.

Ingen lyd. Ikke engang bølgernes kluk mod bådens bund.

Jeg tar årene ind, lægger mig agter og ser udover vandet. — Månesølv på hver død dønning, glitterstøv på hvert glidende bølgeskvulp.

Langt ude, helt nede ved havbrynets rand drømmer nogle dunkle tåger.

Vagt runder de sig som kvindearme og kvindekinder, og månesne ligger blødt ovenpå. Det er som en drøm om et legeme, dunkelt åndeagtigt, hvidt og nøgent.

Og det speiler sig i havet, men havet skinner hvidere; der strækker de slanke lemmer sig som skum og lys.

Og se nu: der kommer hun langsomt drivende på de myge sølvdønninger. Månelyset falder på hendes kinder, og hun reiser

sig halvt med den ene arm støttet på havets dybe bolstre, og hun slår øinene op — de underlige mørkegrønne øine — og stryger det våde hår bort fra den blege pande.

Høiere reiser hun sig; morilden spiller om hendes hvide lemmer i skinnende ringe og drypper i havet i tunge, sølverne dråber. Og de slanke arme bøier sig hid, hendes sjøgrønne øine ser tåreblanke på mig, og munden åbner sig i kvide.

Men tier.

Og matte synker igjen hendes arme.

Hun glider tilbage på de sølvbræmmede dønninger, og hele hendes deilige skumlegeme hviler på det sorte hav.

Jeg taler til hende, men ingen klang lyder; — det er tankerne, der taler som i drømme.

Jeg vil bygge dig et slot, Suleîma.

Og dèt vil jeg befale mine tanker, og det

mine drømme og mine fagre sange: Stil Eder sammen i skinnende geledder, I tanker, og byg mig et slot! Og alle de farver, I eier, mine drømme, alt det guld, I gjemmer, mine sange, drys det udover væg og tag, og lad vårens sol drive gylden om høie tinder.

Men inde skal hver larm tie; isblanke søiler skal slanke springe mod slottets himmelblå loft, og på alle gulve skal rosenblade dufte. Opefter alle vægge skal blomsterklokker spire, og høiest oppe i salen, hvor farverne slukner i det blændende hvide, der hæver sig d i n trone, Suleîma.

Den er betrukken med liljernes fine silkehud og blege rosers bløde fløiel, og fuchsierne rinder nedover i tunge, blødende knopper.

Suleîma, Suleîma, dronning i mine drømmes skinnende slotte, Suleîma, Suleîma! Dit navn er som den hviskende musik fra alle

svingende blomsterklokker, og det klinger stilt udover i fine klangsmeltende toner.

Suleîma, Suleîma!

Jeg har hørt din røst i rimskummende vers og fornummet din gråd i høstens sørgmodige klage. Jeg byggede dig et slot af mine drømmes blankeste guld, jeg fyldte luften med mine sanges sarteste klange, men dig selv, Suleîma, dig så jeg aldrig.

Men nu dirrer hver fiber af jubel; når jeg lukker mit øie, kjender jeg dit bliks varme, og du stryger sagte mit hår med din hånds hvide fingre.

Jeg hører din stemmes milde klang, og jeg føler din munds kys ånde rosers sødme på mine tørstige læber.

Og jeg kaster mig for tronens fod, favner dine fødder og kysser din kjortels hvide søm.

Suleîma, Suleîma!

Min tanke tier, og hendes sørgmodige

mund smiler, og øinenes låg sænker sig som i lykke, — og hun begynder at synke.

Jeg rækker mine arme ud imod det svindende hvide og råber: „Tag mig med dig, Suleîma, og jeg vil være hos dig, evig, evig!“

Og hun ser på mig med sine sjøgrønne øine.

Et eneste stort blik.

Og synker . — .

Borte fra fjordens anden bred kommer en sagte, vemodig sang. En kvindestemme er det, og den stiger, og den daler, og den dør langsomt bort:

„Og alt hvad i verden jeg elsked,
det skal jeg aldrig, aldrig få.“

En uendelig tungsindig jodlen; og høstnatten ligger atter stor og stum og stille.

Men jeg kaster mig på bådens bund og hulker.

V.

Lille Viwie! Lille kjære Viwie! Du vil nok sidde hos mig, til jeg skal bort — ikke sandt, du?

Mine øine er så trætte af at våge og af at vente, men nu blir det snart aften, og solen går ned, og skyggerne blive så lange . . .

At ikke vognen kommer snart, kan du se den bortefter veien, — den svære, stygge vognen, som ser ud som en ligkiste.

For jeg skal lægges ind i den ikveld, og kjøres langt afsted, og bæres ind i et halvmørkt rum, hvor nogle sorte koner, som jeg ikke kjender, går lydløst omkring med hvide, alvorlige ansigter, og hvor der er mange

fremmede mennesker, som alle ligger og skal dø.

Og alle øine skal lukkes, og alle hjerter skal glemme mig, og når det begynder at mørknes mod nat, og jeg ligger med hovedet vendt mod den blege, døende dag, og mine øine nølende slipper den sidste lysstrime, og mørket vælder ind, da begynder den klagende melodi at nynne omkring mig.

Og jeg ved ikke, om mørket er tonerne eller tonerne mørket, men jeg synker dybere og dybere ned i en kvalfuld hede, — det er som hele værelset er en eneste sort lue, der langsomt smyger sig rundt hele mit legeme, indtil jeg tilsidst ligger i et eneste bål af smerte.

Og melodien slår op om mig i store ubarmhjertige bølger, og jeg skjuler mit ansigt i puden og hvisker ud i mørket: „Min gud, min gud, hvorfor har du forladt mig?“

. . . .

Lille, kjære Viwie! Du lægger din svale barnehånd på min feberhede pande; — å bliv hos mig, Viwie, for det stunder mod aften, og dagen helder.

Et menneske, som skal dø, er så armt og så fattigt, og når jeg nu snart skal sige farvel til dig, Viwie, da siger jeg farvel til den sidste, jeg holdt af her i verden.

Og det blir så stort og tomt omkring mig, og det er som basuners lyd og mange vandes brusen: „Om jeg end skal vandre i Dødens Skyggers Dal, frygter jeg ikke for ondt; thi Du er med og Din Kjæp og Din Stav, de trøste mig.“ Det lærte min mor mig, da jeg sad på hendes fang, og da var det så mildt, men nu er det som tordenens drøn og som mange klokkers klang.

Men jeg har ingen gud, Viwie, de tog ham fra mig i min barndom, de tog alt fra mig Viwie, alt, alt!

Uden rædselen. Den kunde de ikke tage. Den beholdt jeg.

Og derfor må jeg endnu engang gå ensom over vidden, ind i natten.

Men når jeg så har stridt natten tilende, da er det søndag og kirkeklokkerne kime, og min mor og jeg går til kirke.

Og alle springvand skal tie i den lyse dag og alle bankende hjerter få fred.

Og når så orgelet begynder at spille, da vil vi alle falde på knæ og bede Viwie:

Fadervor, Du som er i Himlene . . .

Sidste nat.

Så kommer atter den forfærdelige nat!

Sygelampen står tændt på bordet bag mig og breder et svagt lysskjær udover værelset.

Jeg ligger hen i en mat døsighed efter den dulmende medicin, jeg fik for lidt siden.

Vågekonen har lagt sig på sofaen; hun sover allerede; jeg hører hendes tunge, sunde åndedrag.

Hvor alt er underligt inat!

Så høitideligt tyst, som i et helligt kapel, hvor alle andagtsfulde dæmper sin tale.

Slig er det herinde.

Hvereneste nat, når jeg vågner, hører jeg det hviske rundt om i værelset.

Reiser jeg mig og spørger, om der er nogen, så svarer ingen, så tysner alt; — men straks jeg lægger mig tilbage, begynder det igjen.

Og så er det tillige sligt uveir inat; stormen pidsker regnen mod ruderne; det lyder som rappe fingre, der trommer på glasset, og jeg har lagt mærke til, at der nu og da stryger et koldt luftdrag gjennem værelset.

Jeg ved ikke, hvad det kan være; kanhænde det er feberen, der kommer.

Og så synes jeg, at Viwies rose der på bordet har lukket sig tættere sammen; bare det ikke er for koldt og klummert for den herinde.

Den er jo endnu så skjær og lys og ung; men det varer vel ikke længe, før den springer ud; . . . tænk om den da kom til at

ligge fyldig og duftende mellem mine stive hænder . . .!

Eller på kisten, der den stod i det dystre kapel, overdynget med rige, kostbare blomster, mens der lød dæmpet hvisken fra de mørke kroge, og orgelet spillede en salme. —

Nei, ingen salme, — spil en vals, en strålende, jublende vals; ikke sandt, dere har lovet mig det?

Hys, de spiller alligevel en salme, og nu hæver dybe mandsrøster sig: i langsomt følge kommer tonerne som en flok sørgmodige oldinge, der vandrer mellem grave, og trætte synker de i mørket, som visne blade en sen høstdag.

Øverst i kapellet har de tændt et enkelt blus, som skinner svagt henover alle kistens hvide blomster.

Salmens toner svinder sagtelig; og varligt løftes kisten op og bæres nedigjennem den

høie, dystre hvælving ned til kapellets dør og ud i natten.

Som et hylende, sultent dyr kommer stormen springende over gravene, feiende med sig blindende sne og visne kranse, rivende de skjære roser af min kiste og tumlende dem som lette snefnug.

Men så daler de atter, tættere og tættere, dynges i tunge fonner på min kiste, så den tilsidst blir stor og høi af snehvide roser.

Stanser så det stille tog ved en sort, gabende grav, de dybe mandsrøster hæver sig atter, men klangen rives istykker af den rasende storm; og så lyder det fjernere og fjernere . . . tre dumpe døn over kistelåget . . . de kaster muld over mine roser . . . sort jord . . . af jord er du tagen og til jord skal du blive . . .

Taushed, nat og havdybt mørke. — . . . Det er en hånd, som famler opover brystet,

stryger så nedover armen, får fat i håndledet, klemmer det hårdt som i en skruestikke og drager mig afsted.

Længe går vi, og jeg ved ikke hvorhen; men tilsidst skimter jeg en lang, vissen slette med et eneste nøgent træ sprikende op imod himlen og en liden sti, som smutter angst forbi og blir borte.

En vid, vissen slette under en månegrå himmel; et sygeligt lys, der ikke er dag og ikke er nat, kun blind, bleg skumring.

En skjærende skarp lyd hviner over sletten; jeg ser did, lyden kommer fra: det er en sort hund, som står under det nøgne træ og hvæsser sin tand på dets bark, idet den nu og da skotter hen imod mig.

Ved træets fod sidder en skikkelse i lange, hvide klæder, med bøiet hoved og hensunken i dybe tanker.

Endelig lægger hunden sig ned, men straks

lyder der klokkeklemten fra alle verdens kanter dumpt, uheldssvangert ud i den blege skumring, spændende en vældig lydring omkring hele sletten.

Ude i synsbrynet stiger der rullende røg og sittrende lyn, og klang og røg kommer nærmere, vælter vældigt henad sletten, og i angst kaster jeg mig på jorden og trykker hænderne for øinene.

Da jeg atter vover at tage hænderne bort, er alt stille.

Jeg ligger ubevægelig og ånder ud, dybt og længe. Men pludselig stryger en våd dyresnude prustende henover min hals, og jeg farer sammen og springer op.

Det er den sorte hund, som står over mig med fråde om munden og fosforglans i de syge øine.

Den hvide skikkelse derborte har reist sig, nu vender han hovedet herhid . . .!

Hunden springer hylende ind på mig med glubske glæfs, og den krumme skikkelse skridter imod mig med lange steg og strækker sin knokkelarm ud mod mig.

Men nu føler jeg, at livet er over mig: som en rasende springer jeg mod ham, slår armen bort med min knyttede næve og skriger: „Rører du mig, da knuser jeg dig, knækker hver knokkel istykker over mit knæ og knaser din skalle under min fod! For jeg har et liv, som står og venter, en himmel som smiler så høi og blå — alverdens deilighed har jeg . . .“

Vor vals, vor vals, vor strålende vals . . . en klingrende flom af toner, og hvide blomster — eller er det svanedun? — se, som det drysser og glittrer ned gjennem den solflimrende luft . . . og jubel i mit blod, ja jubel i mit blod . . .!

Jeg sidder og ser og ser, til mine øine

blir store og våde, og du sidder hos mig og du spørger mig i angst glæde: Hvad er det?

Og uden at vide, hvad jeg siger, svarer jeg: „Dette er livet.“

Og du spørger mig atter: „Hvad er det?“

Og atter svarer jeg sansesløs: „D e t t e er livet!“

Og i vild jubel sønderriver jeg mine klæder, og strækker mine nøgne arme op i den solvarme luft; jeg kjender blomsterbladenes kildren nedover brystets hud, og jeg græder og ler af glæde.

Så kommer der en stor svane flyvende gjennem blomsterdrysset, og bladene står i skumhvid sprøit om dens barm, der den skjærer den stille luft.

Og jeg slår mine arme om dens hals, og høit går det i den blå, skinnende solluft, til alting forgår — himmel, jord . . . og det bare blir sol altsammen . . .

. . . .

Hvad er det, dere vil mig?

Er det vågekonen? . . . Hvorfor skulde De vække mig just nu, — kunde De ikke ha ladet mig sove i fred . . .

Ja, om så var, at jeg ynkede mig i søvne, så skulde De alligevel ha ladet mig i fred.

For jeg er så forfærdelig træt og så tung i alle lemmer . . .

Er det medicinen, De har der? Tak. Nu blir det så godt . . . altsammen . . . det er som gik en sval susning gjennem blodet . . .

Hys, her må være ganske stille herinde! Har De lagt Dem? Sig mig, kan De forstå, hvem det er, som sidder herinde og hvisker og tisker rundt i alle kroge? Kan De ikke bede dem være rolige om natten ialfald!

Hys da mennesker! Ved dere ikke, her er syge folk i værelset?

Og så holder en min hånd; — nu er den

så veg og vissen, og jeg er så træt, at øinenes låg lukkes . . .

Men der er en, som holder min hånd og trykker den svagt.

Jeg kjender det håndtryk; der ligger så forunderligt meget i det, jeg kjender det, ja jeg kjender det så godt, du . . .

Tak!

Tak fordi du kom inat!

Inat da den store høitid er. Sabbaten.

Inat da døden kommer.

Du må holde mig i hånden, når han kommer; du må være med mig da, du! For å, det er så ondt at skulle dø, det er så svært, så svært!

Ikke sandt — du vil være hos mig hele tiden, være med mig ind i den skinnende høitid, sabbaten, fredens hvide fest.

Det er derfor, der er sligt måneskin inat,

sligt deiligt, dødsens stort måneskin udover hele verden.

Ser du: himlen synker — hele himlen!

Et faldende hav af taushed, knugende sammen med sin store sørgmodighed og rædselsfulde stilhed, — sabbatens stilhed.

At der ikke kommer et skrig, du, skarpt og skingert, flængende månesløret i lange, forbittrede flager, splittende istykker stilheden, et helvedeshyl fra himmel til jord . . .

Ja for, ved du hvad d e t er?

Jo, ser du, skriget, det er d e t som ligger herinde og brænder, skriget, som aldrig får luft, som er kvalt i alle de lange år . . . å gud, du, det er længselen, den uendelige hulkende længsel . . .

Du trykker taus min hånd; — ja, jeg skal tie. —

Jeg skal tie, for natten er så lys, og når

du trykker min hånd, da blir min sjæl så hvid og så stille og så langt borte.

Men så må du love at være med mig og sidde hos mig på bænken, du ved nok. Og så vil jeg læne mit hoved mod din skulder og lade mit blik glide ud i månedisen.

Og alt det faldende lys, se det er dit ansigt, og det er dit krusede hår, og nathimlens havdybe blå, det er dine øine. Og de hviler underligt og længe på mig, og de spørger mig sørgmodigt om noget, dine øine.

Og de spørger mig, om jeg elsker dig.

Men jeg kan ikke svare dig, jeg bare ser og ser ind i dit unge ansigt og hårets gyldne lysbrus og dine dybe, deilige øine.

Langt og bedrøvet ser du på mig, og så blir det borte altsammen. —

Og lyset blegner, og atter falder hele himlen, stor og ustanselig.

Alene er jeg midt i natten, og jeg støtter

hovedet i mine hænder, og atter ser jeg dine øine for mig, store, spørgende.

Nei, nei, nei, slig har jeg aldrig elsket dig, slig har jeg aldrig tænkt på dig, — nei det var noget ganske andet, du kjære, det var mine tankers tungsind og mine drømmes vemod, — og længselen, den uendelige, hulkende længsel, den har du eiet.

Og dog, — nei jeg kan aldrig få sagt dig det, aldrig få forklaret dig det; jeg kan end ikke hviske det til dig en tusmørk time, når sjælene aner . . .

Jeg sidder og lytter og lytter, om jeg ikke skulde høre dine kjendte skridt; men jeg hører intet andet end springvandet, som risler og plasker så døende langt i månenatten.

Så sukker det langt bagved mig; eller kanske det var nattevindens sus i trærnes tunge løv.

Jeg vender mig om; men jeg ser bare en

lang, dødningebleg månestråle, som snor sig kold ned gjennem de store blade, — jeg stirrer angst på den og flygter ind i alléens dyb og ud på den vide slette.

Og forladt af alle, af dig og hele verden, vandrer jeg uden gråd og uden sorg ind i dødens dal.

Men midt på den øde mark ser jeg en skinnende hvid skikkelse. Han kommer hen til mig, og han tar mine vege, visne hænder mellem sine varme, og han lægger sin arm om mit trætte hoved, og han hvisker mildt i mit øre: „Fred være med din sjæl!“

Og der falder fred i min sjæl, og jeg støtter mit hoved til hans arm og ser ham ind i hans lyse ansigt.

Og jeg spørger: „Er du Jesus Christus?“

Og han svarer: „Jeg er sjælens evige fred.“

Mellem de halvtlukkede øine skimter jeg

den dunkle himmel, og som en søvngjænger går jeg langsomt videre med ham.

Så står vi oppe på et såre høit bjerg, og i månenatten skuer vi vidt ud over alverdens riger, alverdens herlighed, alverdens jammer.

Og vi ser et stort syn af smerte: sorg i alle sjæle, synd i alle sind og angst i alt liv.

Og i nattens vældige ensomhed, i høstens månelyse stilhed ånder han hen de ord: „Alverden lider og er sammen i sin smerte.“

Da synker jeg til hans bryst, og atter får øinene tårer, og jeg hulker høit: „Men jeg har forhånet dit ord, og jeg har bandet dit bud og slettet dit navn af mit hjerte.“

Men han stryger blødt mit hår, og han siger: „Jeg har intet navn uden dette: sjælens evige fred for dem, der ere besværede.“

Så lægger han sin hånd over mine øine, og straks er vi inde i et stort lyshav: skin-

nende soldis, så dybt jeg kan øine, så høit mit syn kan nå. —

Og som jeg vågner, kjender jeg endnu varmen af hans hånd over mine øine.

Langsomt åbner jeg de tunge låg; jeg ser ind i en uendelig tindren, en glittrende solstrøm falder henover mit ansigt.

Det er dagen, som er kommet. Den store sabbatens dag. Med hvilens stilhed og alle de brændende lys. —

Eller mon det er hermelin, det hvide, som skinner derude?

Min hvide hermelinskåbe, hvorover nattens store hænder strøede det fine diamantstøv?

Men det er dine hænder, du deilige dagens sol, det er dine varsomme hænder, som stryger henover min pande.

Du stænker vievandet på mine øine, det varme, hellige purpur. Og det unge blod fra de åbne årer, solens blod i dybe bølger.

Ja jeg vil være med dig, jeg vil være med dig alle, alle dage!

Og du lægger hermelinskåben om min sjæl, og taus og tryg vandrer jeg med dig den ensomme gang ind i stjernefreden ind i den sabbatsstille høitid . . .

Jesus Christus!

K856n

FREDRIKSSTAD
FOLKEBIBLIOTEK

BESKADIGES BOKEN i laantagerens besiddelse, uten at beskadigelsen kan henregnes til slitage, betaler laantageren den paaførte skade efter bibliotekarens skjøn.

Depotbiblioteket
75sd 28 398

K856ns

Krag. NAT